

# Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvu Ljubljana  
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

## Na pravi poti!

(Stališče in delo UJU pred uzakonjenjem novega uradniškega zakona.)

V času, ko se je pripravljala novi uradniški zakon, je predložilo vodstvo UJU merodajnim faktorjem spomenice glede reguliranja materialnih zadev in položaja učiteljstva in se trudilo, da bo v tem pogledu tolažnik pravih potreb in želja učiteljstva. Prvo stališče vodstva glede tega vprašanja je bilo izraženo v znani spomenici, ki je bila izročena ministru in ostalim merodajnim faktorjem in ki jo je objavila tudi »Narodna Prosveta« (in »Učit. Tovariš«).

Pri izdelavi te spomenice se je predvsem skušalo varovati interese osnovnošolskega učiteljstva in šele potem ostalih (za katere se je moralo tudi poskrbeti, ker so člani združenja); za vse se je zahteval in predvideval maksimum, ki se ga more dati ostalemu uradništvu v isto izobrazbo. Večje zahteve se ne bi moglo utemeljevati in zagovarjati z zadostnimi razlogi. Želelo pa se je tudi, omogočiti učiteljstvu napredovanje do najvišjih mest. Iz tega razloga je obsegal predlog, da naj postanejo učitelji tudi upravitelji, šolski nadzorniki in referenti ter da more učiteljstvo na teh položajih hitreje napredovati nego drugi. Da ne bi bilo zapostavljanj, se je predlagalo, da naj izvrši volitev upravitelja učiteljski zbor dotične šole.

To se je želelo iz dveh razlogov: a) da bi se moglo z upraviteljskim mestom tekom časa okoristiti skoro vse učiteljstvo, a polovica takoj, b) da bi vse lestvice osnovnega šolstva bile v rokah onih, ki so tudi delovali v osnovni šoli in ki najbolj poznajo razmere in potrebe osnovne šole in učiteljstva. Ko bi učiteljstvo potrkalo na katerakoli vrata, bi prišlo do svojega starejšega in izkušenejšega tovariša; kako velikega pomena bi to bilo za razumevanje stvari, ni treba poudarjati.

Ta zahteva je bila za učiteljstvo izražena tedaj, ko se je slično predvidevalo tudi za ostalo uradništvo.

Ko se je pa v zadnjem trenutku načeloma odstopilo od hitrejšega napredovanja gotovih položajev, in ko je prevladalo stališče, da ne morejo v zadnjo skupino napredovati iz gotove stroke vsi, ki imajo na to pravico (marveč samo gotovo število, n. pr. v V. razred ne morejo priti iz II. kategorije vsi), tedaj je tudi izvršni odbor uvidel, ako bi se sprejel tudi za učiteljstvo princip, da pridejo v V. razred samo šefi, bi bilo učiteljstvo zelo prikrajšano. Razlog je ta, ker pri učiteljstvu ni načelnikov uradov in odsekov in se za take ne morejo smatrati šolski nadzorniki, niti šolski upravitelji, ker imamo upravitelje tudi z 2, 3, 4, 5 in 6 službenimi leti, ki že zaradi premalega števila službenih let ne morejo priti v V. razred. Tudi zaradi tega, ker bi nobena učiteljca ne mogla priti v peti razred, ker niso upraviteljice. (V južnih krajih. — Op. ured.)

Vsled tega se je postavil izvršni odbor UJU na stališče, da pri učiteljstvu pride v V. razred namesto šefov, gotovo število, in je v vsem odobrilo postopanje svojega predsednika, ki je izjavil g. ministru prosvete, da naj namesto šefov, ki so predvideni za V. razred pri ostalih strokah, pride za učitelja v pošteb primerno število in to po možnosti 5000 od celokupnega števila učiteljstva ali procentualno 20% od celotnega števila učiteljstva.

Ta način je za učiteljstvo mnogo pravičnejši: a) ker pride v tem primeru več učiteljev v V. razred, nego ako bi bila predvidena ta skupina samo za upravitelje; b) ker bi se napredovanje vršilo po gotovem redu (prvi oni, ki so po letih najstarejši in po ocenah najboljše); c) ker izostanejo na ta način težave in borbe za upraviteljska mesta, ker upraviteljsko mesto ne bo vplivalo na prestop v V. razred; d) ker se s tem ne ustvarja razlike med učiteljem in upraviteljem. Tudi g. minister prosvete je izjavil, da bo skušal vnesti v uradniški zakon, da pride v V. razred gotovo število učiteljstva, a ne šefi, in to čim večje število, po možnosti gori omejeno.

Sedaj je to vprašanje rešeno in ga lahko presojamo.

V izenačenju z ostalim uradništvom iste predizobrazbe ni učiteljstvo v ničemer zapostavljeno. Nasprotno, odredba po kateri pride učiteljstvo v V. razred, po številu in ne po položaju, ima celo svojo prednost. Kako veliko bo to število in s kolikimi službenimi leti ter v kateri starosti pride kdo po predvidbi v V. razred, bo na osnovi § 46. novega uradniškega zakona rešeno naknadno s specijalnim zakonom. § 258. pa določa, kateri učitelji se bodo že sedaj premestili v V. razred. Ta je le začasen, ker velja samo »do sprejetja novega zakona predvidenega v § 26. Trdno sem prepričan, da se je g. prosvetni minister zelo zavzel za to, da se s sprejetjem novega uradniškega zakona ugodno uredi gnotno vprašanje učiteljstva in regulira njegov materialni položaj ter reši čim boljše. Nikoli nas ni odklonil, in poslu-

šal je naše mišljenje. Tik pred sprejetjem sedanjega uradniškega zakona me je tekom enega tedna sprejel trikrat. Za vse to se mi v imenu združenja in v svojem imenu najtopleje zahvaljujem. Prepričan sem, da bo g. minister pri sprejetju zakona, ki je predviden s čl. 46. novega uradniškega zakona, storil vse, da pride v V. razred čim večje število učiteljstva, in da bo cenzus glede let čim manjši.

Bodi mi ob koncu dopuščeno konstatirati, da je ukrenil izvršni odbor UJU od svoje strani vse, kar je mogel, trdno prepričan, da je v zaščiti učiteljskih interesov hodil pravo pot ter je s tem, da je prilagodil svoje stališče razmeram in možnostim, gledal le na to, da je treba ščititi prvenstveno interese večine učiteljstva. 3. aprila 1931.

M. Rabrenovič (preds. UJU v. o.).

## Novi uradniški zakon.

Določbe o prenehanju službe.

Državnemu uslužbencu preneha služba, odnosno se ga upokoji:

1. ako je sodnijsko obsojen na izgubo službe, ali zaradi nečastnih dejanj;
2. ako je disciplinsko kaznovan z izgubo službe ali z upokojitvijo;
3. ako postane telesno ali duševno nesposoben za službo;
4. v slučaju 12 mesečnega neprekinjenega bolezenskega dopusta ali 15 mesečnega bolezenskega dopusta v 2 letih zaporedoma;
5. ako je postavljen pod varuštvo;
6. po enem letu na razpoloženju;
7. po trikratni zaporedni slabi oceni ali šestkratni slabi oceni v dobi službovanja;
8. ako izstopi iz državljanstva ali ga izgubi s poroko;
9. ako se 10 dni po lastni krivdi ne javi, ob kaki izpremembi v službo;
10. ako je sodnijsko obsojen nad leto dni zapora, za dejanja izven točke 1.;
11. ako je pozvan v redno službo v kadru;
12. ako je ob vstopu v službo zatajil podatke iz gornjih točk;
13. če dovrši 70 leto starosti;
14. ako poda ostavko;
15. ako je na lastno zahtevo upokojen;
16. ako pristojna oblast odloči, da mu prestane služba (§ 104.).

Pravico do pokojnine izgubi uslužbenec v slučaju prenehanja službe po točki 1., 8., 9. in 14. čl. 104. Enako izgubi pravico do pokojnine uslužbenec, ki je bil kaznovan z disciplinsko sodbo po čl. 2., četudi si je pridobil že pravico do pokojnine.

V slučajih prenehanja službe po točki 3., 4., 5., 6., 7., 13. in 16., čl. 104. se uslužbenca odpusti iz službe, odnosno upokoji, če si je pridobil pravico do pokojnine.

V slučaju točke 10., čl. 104. se odpusti, a če si je pridobil pravico do pokojnine, se pa upokoji, razen če ni z disciplinsko sodbo odredjena izguba pokojnine; v slučaju točke 11. se uslužbenca odpusti, po točki 15. pa upokoji (čl. 105.).

### Osebna pokojnina.

Uslužbenec se mora na lastno prošnjo upokojiti, ako je dovršil: 1. 35 letnih let v državni službi, ali 2. 40 let vstevnih let v pokojnino in je 3. 65 let star (§ 104/15). Prošnja se mora rešiti v 1 mesecu od dne, ko je dospela na pristojno mesto (§ 109.).

Za odlok o prenehanju službe po § 104./16 je potrebna soglasnost predsednika ministrskega sveta (§ 110.).

Uslužbenec ne more sam zapustiti svojo službo, temveč mora biti po zakonu razrešen. Razen po točki 8. in 9. iz § 104. se mora uslužbenca razrešiti v roku 1 meseca od dneva, ko dobi njegov neposredni starešina obvestilo o prenehanju službe (§ 111.).

Pravico do aktivnih prejemkov ima državni uslužbenec do konca onega meseca, v katerem mesecu je bil, ali se smatra razrešen, odnosno v katerem je umrl (§ 112.).

Uslužbenec izpolnijo pogoj za pridobitev pravice do pokojnine, ko dovrše 10 let, ki so jih stvarno prebili v aktivni državni službi; v državnih oblastih, zavodih in ustanovah. V ta rok se ne šteje čas prebit v službi države v svojstvu kontraktualnega uslužbenca ali dnevničarja. Pripraviška služba se šteje v aktivno državno službo, ko dobi pripravnik neposredno službo, ki se šteje po 1. stavku (§ 113.).

V rok za pridobitev pravice do pokojnine (§ 113.) se računa tudi čas, ki ga je državni uslužbenec stvarno prebil v aktivni službi kot uradnik, zvičnik ali služitelj državnih saobračajnih ustanov po odredbah zakona, ki veljajo za to osebo in čas vojaške službe, ki se po odredbah zakona o ustrojstvu vojske in mornarice računa v pokojnino (oficirska, uradniška ali druge vrste služba v vojski in mornarici). (§ 114.).

V dobo za dosego pravice do pokojnine se šteje največ 1 leto od časa, ki ga je prebil uslužbenec na razpoloženju. (§ 115./2).

### Štetje let za pokojnino.

Uslužbencu, ki je izpolnil pogoj iz § 113., se priznava za odmero količine pokojnine v stvarnem trajanju:

1. čas, ki ga je prebil uslužbenec v aktivni državni službi, ali v službi prometnih ustanov, ali kot oficir, odnosno uradnik v službi vojske ali mornarice, ki bi se mu štel po zakonu te stroke v pokojnino;

2. čas pripravniške službe pod pogojem 4. odstavka § 113.;

3. čas prebit v službi države v svojstvu kontraktualnega uradnika, če je bil prestop v državno službo neposreden — brez prekinitve;

4. čas, ki so ga prebili profesorji univerze v državni službi v inozemstvu, preden so nastopili kot profesorji na univerzi;

5. čas prebit v samoupravni službi banovin in samoupravni službi vobče v poklicih za katere se zahteva fakultetska izobrazba, če je bil izvršen prestop v 30 dneh;

6. čas, ki so ga duhovniki priznanih ver prebili pred vstopom v državno duhovniško službo v duhovniški službi in

7. čas, ki je uslužbenecem poedinih strok priznan po specialnih zakonih za državno službo, odnosno za pokojnino. (§ 116.).

Če se državni uslužbenec (ne po lastni krivdi) vrše državno službo tako poškoduje, da postane za službo nesposoben, se mu more priznati za pokojnino poleg odsluženih let še 10 let. Za tak odlok sta potrebna: a) pristavek finančnega ministra in b) soglasnost predsednika ministrskega sveta. Tako priznanih 10 let se računa v rok po § 113. (§ 118.).

### Za pokojnino se ne računa:

1. čas pred 18 letom starosti;

2. čas začasne odstranitve iz službe v slučaju, če disciplinsko sodišče obsodi uslužbenca na kazen upokojitve;

3. čas preko roka po katerem prestane služba po § 166.;

4. čas prebit v pokoju;

5. čas pred upokojitvijo, ako uslužbenec v slučaju § 126. izgubi pravico do pokojnine;

6. čas, ki ga je uslužbenec izgubil za pokojnino po zadnjem odstavku § 237. (§ 119.).

### Odmera pokojnine.

Osnova, za odmero količine osebne pokojnine uradnika, je plača in položajni dodatek, ki mu je pripadala v času upokojitve.

Položajni dodatek služi kot osnova šele potem, ko dovrši uslužbenec 20 let službe, ki se po § 113. računajo v rok za pridobitev pravice do pokojnine (§ 120.).

Za prvih 10 let pripada uslužbencu 50% plače. Za vsako nadaljnje 1/2 leta, ki se računa po § 116. pripada po 0,9%. Če je pa državni uslužbenec upokojen pred 50 leti starosti ali pred dovršenimi 30 leti službe, mu pripada od plače za vsakega 1/2 leta:

1. če ni dovršil 15 let službe in 35 let starosti 0,50%;

2. če ni dovršil 20 let službe in 40 let starosti 0,60%;

3. če ni dovršil 25 let službe in 45 let starosti 0,70%;

4. če ni dovršil 30 let službe in 50 let starosti 0,80%.

Započeta 1/2 leta se računa za celo pol-leto.

Osebna pokojnina ne more biti večja od 95% pokojninske osnove (§ 123.).

Od položajnega dodatka pripada v pokojnino po 20 letih službe 50%, po 25 letih 60%, po 30 letih 70% in 95% po 35 letih službe, ki se računa po 1. odstavku § 113. v rok za dosego pravice do pokojnine. (§ 124.).

Poziv upokojencev v državno službo. Uslužbenca, ki je bil upokojen iz razlogov navedenih v točki 3., 4., 5. in 6. § 104., se more v roku petih let po upokojitvi pozvati zopet v državno službo iste stroke, če so prestali razlogi, in če ni uslužbenec v času poziva dovršil 60 let starosti.

Tak uslužbenec ne more dobiti nižjega položaja od onega, iz katerega je bil upokojen. Ako se uslužbenec ne odzove pozivu, izgubi pravico do pokojnine — zveza točka 5., § 119. (§ 126.).

### Osebna draginjska doklada

se odmerja upokojencu državnemu uslužbencu po istem %, po katerem mu je odmerjena pokojnina od plače, kot osnove za pokojnino. Za odmero osebne draginjske doklade je osnova ona draginjska doklada, ki

je pripadala uslužbencu v času upokojitve. Ta draginjska doklada ne sme biti manjša in to: v I. draginjskem razredu od 550 Din, v II. draginjskem razredu od 500 Din, v III. draginjskem razredu od 450 Din.

Poleg osebne draginjske doklade pripada upokojencu rodbinska doklada mesečnih 150 Din za ženo in vsakega otroka.

Odredbe § 28. veljajo tudi za osebne in rodbinske doklade upokojenih državnih uslužbencev. (§ 127.).

Odlok o upokojitvi uslužbenca se izda po predhodnem sporazumu ministra financ.

Količina osebne pokojnine se odredi z istim rešenjem, s katerim je uslužbenec upokojen. Če je uslužbenec upokojen s kraljevim ukazom, se odredi količina osebne pokojnine s posebnim rešenjem, ki se izda najdalje v 15 dneh po ukazu. (§ 128.).

Za odmero službene dobe in osebne pokojnine veljajo podatki »Uslužben. lista« in dokumenti, ki so služili za sestavo »Uslužb. lista«. (§ 129.).

Za odmero osebne pokojnine se šteje čas do dneva ukaza ali rešenja o upokojitvi. (§ 131.).

### Upokojence izgubi pravico do pokojnine:

1. z izgubo državljanstva, ali če vstopi v službo tuje države brez dovoljenja, izdanega po resornem ministru, s soglasnostjo predsednika ministrskega sveta;

2. z razsodbo sodišča;

3. z razsodbo disciplinskega sodišča in

4. če ne sprejme uslužbenec službe v slučaju § 126. (§ 132.).

### Rodbinska pokojnina.

Za rodbinske pokojnine se ustanavlja »uradniški pokojninski fond«.

»Uradniški pokojninski fond«, kot samostojna pravna osebnost, se ne sme uporabljati v druge svrhe, razen za one, ki so s tem zakonom določene.

Fond upravlja Državna hipotekarna banka, pod posebnim nadzorstvom ministra financ. Ona je dolžna predložiti finančnemu ministru vsako leto poročilo in račun dohodkov in izdatkov.

Koncem leta (koledarskega) predloži račun v pregled Glavni kontroli, ki s klavzulo o razrešenju, objavi račun v »Službenih novinah«. (§ 133.).

### Dohodki fonda so:

1. prva mesečna plača ministrov, banov in vseh ostalih uslužbencev;

2. prva mesečna razlika med dotedanjimi in novimi prejemki ob napredovanju;

3. mesečne vloge (vplačila);

4. obresti kapitala tega fonda, ki so za 1/2 % manjše od obresti, ki jih plačuje Državna hipotekarna banka svojim upnikom za dolgoročna posojila;

5. disciplinske denarne kazni. (§ 134.).

V »uradniški pokojninski fond« so dolžni vplačevati ministri, bani in vsi uslužbenci oženjeni in neoženjeni (omožene in neomožene). Isto velja za one, ki so na razpoloženju in v pokoju. (§ 135.).

Osnova za vlaganje v fond je pri uradnikih plača in položajni dodatek, pri pripravnikih pa 1/2 plače. (§ 136.).

Mesečno vlaganje v fond znaša 5% osnove. (§ 137.).

Vlagatelj dobi pravico do rodbinske pokojnine iz »uradniškega pokojninskega fonda«, če je vlagal vanj najmanj 5 let in umrl kot vlagatelj. To velja tudi za ministre in bane.

Rodbinska pokojnina se odmeri procentualno od prejemkov, od katerih je vlagatelj plačeval v fond v času svoje smrti, po odredbi § 136. Procenti znašajo:

1. po dovršenih 5 letih vlaganja za 1 rodbinskega člana 25%, za 2 člana 35%, za 3 člana 45% in za 4 in več članov 55%;

2. po dovršenih 10 letih vlaganja se zvišata procent za 5% in za vsako nadaljnje leto preko 10 let se poveča za 1%, a tako, da ne more biti pokojnina za 1 člana višja od 55%, za 2 člana ne nad 65%, za 3 člana ne nad 75% in za 4 in več članov ne večja od 85%.

Ako ima pravico do pokojnine več članov in prestane enemu izmed njih pravica, se procent zmanjša v smislu prejšnjega odstavka. (§ 139.).

Vlagatelj, ki preneha biti državni uslužbenec, izgubi pravico še nadalje vlagati v fond. Na njegovo zahtevo mu je fond dolžan vrniti vplačane vloge, a v tem primeru izgubi pravico do vračunavanja teh let za rodbinsko pokojnino, če se ponovno vrne v državno službo.

Vlagatelj nima pravice do povračila vlog, če je izstopil iz službe pred 5 leti vlaganja, a obdrži si pravico, da se mu štejejo ta leta vlaganja, ako se ponovno vrne v državno službo.

Te odredbe ne veljajo za one, ki so izstopili iz službe vsled upokojitve. (§ 140.).

Za rodbinsko pokojnino se računa samo oni čas, za katerega je vlagatelj plačal vloge. (§ 143.).

Vloge za fond se odtegnejo od rednih prejemkov. (§ 144.).

## Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/25. in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

## Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvnatih slik Dalmacije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Cručiću, Kovačeviću in Krušlinu.

## Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesni na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 4401/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadran.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja. Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Črč. pov. Nakladna knjižnica, Vkoloski odlo, v Zagrebu, ulica 52

Državna hipotekarna banka prevzame izplačevanje rodbinskih pokojnin početkom 8. leta obstoja fonda. Do tedaj se bo vršilo izplačevanje iz državnih proračunskih sredstev. (§ 145.)

Ako vlagatelj zaradi poškodb dobljenih v izvrševanju službe umre, se more priznati njegovi rodbini za pokojnino 10. let vlaganja več. Odlok o tem izda finančni minister na predlog resornega ministra s soglasnostjo predsednika ministrskega sveta; povišanje pokojnine v takem primeru obremenjuje državno blagajno. (§ 146.)

Rodbinska doklada pripada vlagateljevi zakonski ženi in otrokom rojenim po zakonem zakonu in pozakonjenim.

Po predpisih rimsko-katoliške cerkve lošeni ženi, ne pripada rodbinska pokojnina. (§ 147.)

Rodbine umrlih državnih uslužbenec, ki uživajo rodbinsko pokojnino, imajo iste draginske doklade, ki jih je imel, ali bi jih imel uslužbenec, če bi bil na dan smrti upokojen.

Predpisi § 28. veljajo tudi za osebne in rodbinske draginske doklade. (§ 148.)

Rodbinska doklada se mora na zahtevo uvaževalca tudi razdeliti, in sicer na enake dele, tako da dobivajo vsi uvaževalci enake zneske od celokupne rodbinske pokojnine. Ako izgubi kateri izmed članov pravico do rodbinske pokojnine, je tudi tu postopati po določilih glede višine rodbinske pokojnine. § 139. (§ 149.)

Odlok o rodbinski pokojnini se mora izdati uradno najdalje v 1 mesecu od dneva smrti aktivnega uslužbenca, odnosno od dneva predložitve mrtvaškega lista upokojenega državnega uslužbenca.

Do odreditve rodbinske pokojnine se izplačuje rodbini na račun pokojnine po umrlem aktivnem uslužbencu 1/3 vseh uslužbenčevih prejemkov, po umrlem upokojencu pa 1/2 njegovih celokupnih prejemkov. (§ 150.)

Pravico do rodbinske pokojnine izgubi vdova:

1. z izgubo državljanstva;
2. z obsodbo za dejanja, za katera bi tudi uslužbenec izgubil pravico do osebne pokojnine;
3. s sprejemom državne službe in
4. s poroko. (§ 152.)

Otroci izgube pravico do rodbinske pokojnine:

1. z izgubo državljanstva;
2. z obsodbo za dejanja, za katera bi tudi uslužbenec izgubil pravico do pokojnine;
3. s sprejemom državne službe, odnosno mesta gojenca v državnem ali drugem javnem zavodu, dokler traja služba ali štipendija;
4. hčere s poroko;
5. sinovi s polnoletnostjo. Izvzeto dobe rodbinska pokojnino do 23. leta, ako se redno in z uspehom šolajo, ali odslužujejo stalni kadriški rok.

Moška deca, ki je uživala že rodbinsko pokojnino ali ne, dobiva rodbinsko pokojnino, če postane telesno ali duševno nesposobna za pridobivanje, kar se mora komisijsko ugotoviti; uživanje traja, dokler traja nesposobnost in to pod pogojem, da nima uvaževalc drugih sredstev za pridobivanje. (§ 153.)

Hčerke, ki so izgubile pravico do rodbinske pokojnine s poroko, imajo ob vdovelosti zopet pravico do pokojnine, ako dokažejo, da nimajo pokojnine po možu niti druge vzdrževalnine. (§ 154.)

Osebna pokojnina pripada od 1. dne prihodnjega meseca po razrešitvi, rodbinska pokojnina pa od 1. dne prihodnjega meseca po smrti vlagatelja. (§ 155.)

Dveh pokojnin ne more nihče prejemati; ako ima pravico do dveh, prejema večjo. (§ 156.)

Pokojnina se sme uživati v inozemstvu (z izgubo 30% draginske doklade) le z dovoljenjem finančnega ministra v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta. (§ 157.)

## Iz prehodnih določb.

Z razsodbo, ali po lastnem pristanku se sme odtegniti aktivnemu ali upokojenemu uslužbencu (rodbini) do 1/3 — prejemkov razen osebne in rodbinske draginske doklade.

Za vzdrževanje rodbine se sme odtegniti uslužbencu na osnovi razsodbe tudi več kakor 1/3 vseh prejemkov. Za državne terjatve se sme odtegniti 30% pokojnine. (§ 264.)

Uslužbenec, ki so bili v državni službi pred 1. septembrom 1923., in bodo upokojeni, potem ko je stopil ta zakon v veljavo, s pridobitvijo pravice do pokojnine po § 113.,

se jim bo računalo od časa pred 1. septembrom 1923. za odmero pokojnine, poleg časa iz § 116. še čas, ki ga določa § 270.

Upokojenci, ki uživajo pokojnino po zakonu z dne 31. julija 1923. so dolžni vlagati v »uradniški penzijski fond« od dneva, ko je stopil ta zakon v veljavo. Osnova za vlaganje v fond je osnova, od katere se je odmerila pokojnina. V čas vlaganja se jim štejejo vsa leta do upokojitve.

Upokojenci po prejšnjih zakonih niso dolžni vlagati v fond. (§ 272.)

## Trodnevni tečaj o moderni osnovni šoli v Ljubljani.

Nemški pedagogi so izrazili zadovoljstvo nad velikim zanimanjem učiteljstva Dravske banovine za moderne smeri šolstva. — Udeležencev je bilo nad 800. — Ljudsko štetje je mnogo oviralo še večjo udeležbo. — Tudi udeleženci so bili s prireditvijo tečaja zadovoljni in si žele še enakih tečajev.

Nemški pedagogi — o čemer smo že poročali — so se vabilu ministrstva prosvete v Beogradu odzvali drage volje in UJU je organiziralo tečaje v Beogradu, kjer se je udeležilo nad 1200 učiteljic in učiteljev, v Zagrebu, kjer je poslušalo z največjim zanimanjem 700 učiteljev.

### Prihod pedagogov v Ljubljano.

V petek 27. marca t. l. zvečer se je iz Zagreba pripeljal v Ljubljano vodja tečaja g. ministerjalni svet. Erih Hylla iz Berlina, v soboto 28. marca t. l. zvečer pa sta za njim prispela šolski svetnik (nadzornik) g. Schmidt, iz okraja Sprottau, in rektor (upravitelj) delovnega šolskega seminarja v Essenu g. Bünger. Sprejeli so jih zastopniki prosvetnega oddelka banske uprave in zastopniki UJU. Nastanili so se v hotelu »Union«.

### Izlet po Gorenjskem.

V nedeljo 29. marca t. l. so si ogledali Ljubljano, frančiškansko in šentklavško cerkev ter še druge zgodovinske in umetniške spomenike, zlasti pa so obiščevali iz Gradu prekrasno okolico in globoko zasnežene Kamniške planine. Popoldne so se v spremstvu zastopnika UJU poverjenika Skulja, tajnika Kobala, urednika Dimnika, nadzornika Gruma, urednika Ribičiča ter zastopnikov prosvetnega oddelka g. šefa dr. Lončarja in inspektorja dr. Kotnika odpeljali na Bled, kjer so si izpred hotela Petran ogledali jezzero, nato pa nadaljevali pot v Bohinj, kjer jih je v hotelu »Sv. Janez« le kratak čas zdržala zakuska. Delali so fotografske posnetke, ki bodo gotovo najlepši spomin na naše kraje, pa tudi učinkovita propaganda za naša letovišča. Natančneje so si Bled ogledali na povratku in se zvečer vrnili polni hvale v Ljubljano.

V ponedeljek 30. marca t. l. se je v veliki dvorani »Uniona« ob 9. zbralo nad 800 učiteljev in učiteljic iz vse banovine. Med njimi je bilo zastopano vse učiteljstvo osnovnih šol iz Ljubljane in okolice, v kolikor ni bilo zaposleno pri ljudskem štetju, nadalje mnogo učiteljev in učiteljic meščanskih šol. Tečaju so prisostvovali tudi učiteljske redovnice, prisotni pa so bili tudi gojenci in gojenke V. letnika moškega in ženskega učiteljskega v Ljubljani. Pri predsedstvu so bili poleg gostov prosvetni šef g. dr. Lončar z banskim nadzornikom g. Lužarjem in g. Rapetom, univerzitatni profesor dr. Oswald kot zastopnik univerze in člani UJU. Med občinstvom je bilo opaziti večino ljubljanskih pedagogov, predvsem inspektorja g. Westra in g. Vadalna ter zastopnika ZDK g. dr. Rapeta, g. nadzornika Gabrška, univ. prof. Jesenka, skladatelja g. Lajovica, ravnatelja g. Hubada, sreske šolske nadzornike itd.

Predsednik tečaja, poverjenik UJU A. Skulj je na kratko očrtal, kako je prišlo do tečaja ter v nemškem jeziku pozdravil in predstavil zastopnike nemškega Centralnega instituta za vzgojo in pouk g. ministerjalnega svetnika Hylla, šolskega svetnika Schmidta in rektorja Büngerja, ki so jih navzoči sprejeli z navdušenim aplavzom. Nadalje je predsednik pozdravil zastopnike prosvetnega oddelka banske uprave, univerze, direktorje in pedagoge obeh učiteljskih profesorje, zlasti pa sreske šolske nadzornike, učiteljske in učiteljic, tovariše in tovarišice ter gospe podbanovo dr. Pirkmajerjevo, ki je prisostvovala tečaju vse dni.

Prosvetni šef g. dr. Lončar je v kratkem slovenskem in nemškem govoru pozdravil predavatelje in tečaj v imenu banske uprave ter izrazil upanje, da bodo padli nauki na plodna tla v korist vsega naroda in države.

Po govoru prosvetnega šefa je govoril v imenu univerze še univ. prof. g. Oswald, nato se je pa burno pozdravljen v imenu gostov zahvalil za prisrčni sprejem ministerjalnega svetnika g. Hylla ter izjavil, da se je povabilu našega ministrstva in UJU z največjim veseljem odzval berlinski »Zentralinstitut für Erziehung und Unterrichte«, ki v zvezi z internacionalnim zavodom v New Yorku deluje predvsem na primerjalni vedi izobrazbe in je v zvezi skoraj z vsemi narodi vsaj po svojem mesečniku »Pädagogisches Zentralblatt«. Spoznati hoče smernice vzgoje vseh narodov, vendar pa je glavno načelo instituta princip nemške ustave, ki v vzgoji zahteva duha narodnosti in sprave med narodi. Vajeni smo, da za zblizanje med narodi in za izboljšanje razmer med njimi, delamo z gospodarskimi in carinskimi pogodbami, ven-

dar je pa prav tako važno in morda še bolj uspešno duševno zblizanje in prav vzgojitelji, ki jim je izročena mladina, so poklicani, da dovedejo narode do prave sprave in miru. Že lepa slika, ki smo si jo pridobili pri študiju našega šolstva, nam je jamstvo, da bodo tudi naši tečajni končni cilj vsega tega našega delovanja.

Govoru je sledilo burno odobravanje. Ko je poverjenik UJU g. Skulj še naznanil, da so predavanja vsak dan od 9. do 12. ter od 15. do 17. in, da je zadnja ura namenjena vsak dan diskusiji, ki naj se je poslušalci čim najbolj udeležujejo, je tajnik Kobal razglasil še nekaj informacij zaradi nakaznic za stanovanja in drugih podrobnosti tečaja, nato je pa pričel ministerjalni svetnik g. Hylla svoje prezanimivo predavanje.

Predavanjem je priključena tudi mala razstava del učencev Delovnega šolskega seminarja v Essenu, ki ga upravlja rektor Bünger ter pismenih del učencev osnovnih šol okoliša Sprottau, ki ga nadzoruje šolski svetnik Schmidt.

### Ministerjalni svetnik Hylla

je orisal šolske razmere v Nemčiji okrog leta 1890. do 1900., v katerih je bila osnovna šola mačehovsko zastopljena in so imele veljavo le posebne osnovne šole za imovitejšo sloje. Stare šole so vzgajale mladino z državljskega vidika. Hotele so vzgojiti vrle državljane: moralne, poslušne in točne. Otroka so smatrali za nekakega »homunculusa«, človeka v minijaturi, katerega je treba z dresuro povzdigniti do pravega človeka. Gojitve telesa šole skoro niso upoštevale. Šolsko delo je vodil učitelj, ki se je opiral na uradno avtoriteto. Na osebnost otrok šole niso polagale važnosti. Delo ni koreninilo v živi sili otroške duševnosti. Učna snov je bila le senca življenja.

Po letu 1890. je 5 pedagoških stremljenj zapustilo vidne sledove v pedagogiki. Pedagogi so iskali nova pota, vzgojitelji so postajali nezadovoljni. Nič več se niso šteli med popolne privrženice Herbartove moralne vzgoje, intelektualizma, mehanizma in individualizma. Oprijeli so se novih načel: umetniške vzgoje dece, pedagogike osebnosti, načela: »Ravnaj se po otroku« in načela zajedniškega življenja. Predavatelj je o vseh petih načelih nazorno razpravljal. Dalj časa se je mudil pri delovni šoli, ki jo je orisal s stališča Kerschensteinerja in pozneje Gaudiga.

Pri popoldanskem zborovanju so navzoči pridobili popolno sliko novodobne šole. Pred prehodom k diskusiji je predsednik tečaja g. načelnik dr. Lončar izrazil predavatelju zahvalo za strokovna izvajanja, s katerimi je predavatelj pokazal zgodovinski pregled med staro šolo in idejami delovne šole. Poudaril je tudi, da so pri nas sicer druge razmere, a da se tudi mi bližamo ureditvi te idealne šole; naše učiteljstvo in oblastva se strinjajo z idejami delovne šole: v vseh srezih Dravske banovine so že poizkusni razredi in lahko marsikdo pokaže konkretna stremjenja po izboljšanjem šolstvu. Zato je tudi pri nas delovna šola pozdravljena. Po živahni diskusiji so si udeleženci tečaja ogledali razstavo, ki jo je pripravil v stranski dvorani g. Bünger. O tej smo pisali že v zadnji številki.

### Drugi dan tečaja — predavanje šolskega svetnika Schmidta.

Ministerjalni svetnik Hylla se je v torek 31. marca t. l. v jutro moral odpeljati v Genovo, mimogrede je obiskal še Postojnsko jamo. V jamo se je odpeljal z njim tudi rektor g. Bünger, ki se je zvečer zopet vrnil v Ljubljano.

Ob 9. uri dopoldne je ta dan otvoril tečaj prosvetni šef g. dr. Lončar, ki je predstavil predavatelja šolskega svetnika Schmidta in naznanil, da bo predaval o domovinoznanstvu. Tudi ta dan je bila dvorana nabito polna, zbranih je bilo okrog 900 navzočih.

### Šolski svetnik Schmidt

je burno pozdravljen v pričetku svojega predavanja omenil, da bo na zahtevo večih interesentov izpregovoril najprej o šolskih nadzornikih.

Kakšen naj bo postopek modernega šolskega nadzornika.

V Nemčiji nekdanje šolsko nadzorovanje ne velja več, ker so šolski svetniki, kakor se tam imenujejo nadzorniki, prav za prav v prvi vrsti svetovalci in podporniki učitelja, ne pa nekaki »kontrolorji« učiteljstva. Nek-

daj je bil v vasi župnik krajni šolski nadzornik, ki je odločal o vsem. Po prevratu pa mora biti tudi v Nemčiji nadzornik pedagog. Tudi on sam je bil učitelj, pozneje upravitelj šole z 42 razredi, sedaj je nadzornik velikega, a silno revnega okraja Sprottau in nadzoruje kakih 60 šol. Sicer ima nadzornik mnogo opravila s pisarno, vendar pa mora imeti tudi zdrave noge, predvsem pa srce na pravem mestu, da se približa in razume učitelja, spozna skrbi njegove družine in se lahko pogovori o vsem, kar ga teži. Nadzornik Schmidt nadzoruje podrejene mu šole trikrat na leto. V Nemčiji nadzornik vedno po časopisih javi, kdaj bo nadzoroval to ali ono šolo ter povabi tudi druge učitelje naj se nadzorovanja udeleže. Najprej posluša dve uri delo učitelja, vendar pa pri tem nikdar ne zahteva, da bi učitelj obravnaval kako staro stvarino, temveč vedno le ono, kar je pravkar na vrsti. Ko učitelj konča, začne predavati sam nadzornik in kaže z otroki dve uri vzorno postopanje, da učitelji, ki nimajo zvez z vzgojnimi centri, lahko spoznajo smernice modernega pouka. Peto uro in popoldne pa porabi nadzornik za prijateljski razgovor o vseh vprašanih šole.

V pričetku učiteljstvu v Nemčiji, ko je bilo vabljeno k takim nadzorovanjem, ni bilo všeč, da so tratili čas s takimi »hospitacijami«. Sedaj jih je pa navzočih vsak dan več, kjerkoli nadzoruje. Učitelji so osnovali med seboj delovne zajednice, po kakih 30 oseb in izmed sebe izvolijo tudi voditelja zajednice, kar pa nikdar ni nadzornik, pač pa je ta vedno le član te male zajednice in njihov učitelj. Tudi o tem, da bi nadzornik delo učiteljstva kvalificiral in klasificiral ter le puste številke poročal višji oblasti, v Nemčiji ni več govora. Nadzornik si sicer napravi beležke, kako učitelj dela in kaj rabi, vendar pa te beležke ohrani zase, da mu po možnosti nadzornik pomaga. Le redke so izjeme, kjer bi bilo treba posredovati negativno.

Nadzornik išče pri učitelju vedno le njegove pozitivne in dobre strani, s katerimi ga skuša potem še bolj dvigniti, ne pa, da bi iskal le za slabimi stvarmi in ga lovil, kje kaj pogreši.

### Domovinoznanstvo in kulturoznanstvo v osnovni šoli.

Nato je šolski svetnik Schmidt prešel k svojemu gradivu in govoril o domovinoznanstvu in kulturoznanstvu v šoli.

V šoli mora biti združeno domovinoznanstvo z naukom o kulturi, in iz te celote naj učitelj razvije skoraj vse druge predmete. Glavno pri vsem je seveda domovina, a ne toliko vzgajanje ljubezni do domovine, kakor vzbujanje zmisla za domovino. Ljubezen se namreč ne da napraviti in se ne da priučiti in ne izvira niti iz dopadjenja lepote domovine. Mnogo trajnejši in dragocenejši čut je pa ono, kar nas veže na mater in hišo, na jezik in običaje, skratka na naš dom. Po vedimo dete v paradizi mladosti in izvajamo iz spominov za zibelko, na soseda, dolino in reko ter na prvi grom smernice našega dela. Zakaj tu homo našli vse, kar rabimo pri pouku.

### Učni pripomočki.

Za učne pripomočke rabimo predvsem »mizo« s peskom, kjer otroci sami upodobljajo svojo domovino, nadalje kratke izprehode in celo vednevedne izlete. Pomaga nam pa tudi obisk kina, muzeja, koncertov, tovarn itd. Zmčimo iz šol velike drage zemljevide in dajmo otrokom v roke bel list papirja, kamor naj sam nariše okolico svojega kraja. Šola pa tudi nobena ne sme biti brez akvarijev, terarijev in živih ptičev v kletkah, zlasti pa ne brez najrazličnejših knjižnih produktov domovine in seveda tudi ne brez skioptikona s slikami starih dreves, županove hiše, rotovža, davkarje, les-pih šol, rastlin, lepih krajev, običajev itd.

### Centrala za skioptične slike in predavanja.

Nemčija ima za diapozitivne posebne centrale »Lichtbildstellen«, okrožja, ki so velika, kakor naše banovine, imajo pa tudi centrale za filme: »Filmstellen«, za izposojanje filmov, ki se predvajajo tudi odraslim. A vsi ti bogati pripomočki ne pomagajo pri vzgoji prav nič, če je učitelj tujec v onem kraju, kjer deluje.

V Nemčiji je skoraj že dosledno izvedeno, da vsak učitelj deluje v pokrajini, kjer je rojen, zakaj le on pozna natančno okolico in dušo prebivalstva. Kjer so tuje učitelji, se kmalu izgube narodne noše in stari običaji, ker jih tujec ne more ceniti tako, kakor domačin. Vendar je pa te stare značilnosti naroda treba obdržati, ker narod, ki zapusti svoje starostnosti, zapusti tudi sebe, svojo domovino in njeno dušo. Tam je moj dom, kjer sem rojen, ne pa tam, kjer lahko zaslužim.

Spoznavaj predvsem svojo domovino in, kdor jo res pozna, ta ne postane nikdar šovinist, temveč ostane človek, ki razume in čuti, kako trpi narod, ki mu je krivična usoda oropala domovino.

Popoldne je predavatelj praktično in nazorno pokazal svoje smernice, nato pa otvoril o svojih lepih naukih razgovor.

Zvečer se je predavatelj odpeljal iz Ljubljane ter so se na kolodvoru poslovili od njega zastopniki poverjenišva UJU.

### Tretji dan tečaja — praktični nastopi rektorja Büngerja.

Tečaju je tudi tretji dan predsedoval prosvetni šef g. dr. Lončar.

V uvodu je predsednik g. dr. Lončar po-